

Edukacyjne zróżnicowanie

Kiedy w październiku 2022 roku w Gdańsku, na V Kongresie Dydaktyki Polonistycznej zogniskowanym wokół zagadnienia: „Kultura solidarności w przestrzeni edukacyjnej”, przekonywałam o znaczeniu w procesie uczenia się i uczenia innych działań nieunifikujących, ale różnicujących kształcenie humanistyczne, wskazywałam zarazem na rolę czasopism dydaktycznych. Oddawany do rąk PT. Czytelników obecny numer „Polonistyki. Innowacji” dokumentuje taki właśnie sposób myślenia. Materiały w nim pomieszczone obrazują odrębne inicjatywy dotyczące refleksji o możliwych wymiarach lekcji języka polskiego. Poznańskie literaturoznawczynie zaproponowały w nim dwie odmienne drogi myślenia.

Pierwszy kierunek to tropy słowiańskie w polskiej kulturze, literaturze, edukacji. Artykuł Moniki Brzóstowicz-Klajn – pomysłodawczyni tematu – otwiera część „Teksty i konteksty”, bo też ten właśnie tytuł stałego działu naszego pisma dobrze lokuje zaproponowane zagadnienia. Prezentując je, badaczka pisała: „Ciekawość, szczególnie wśród młodych odbiorców, budzi świat słowiańskich demonów, polskich diabłów i pogańskie święta, przede wszystkim Noc Kupały i Dziady. Powstają teksty kultury w różnoraki sposób nawiązujące do tego naszego przedchrześcijańskiego dziedzictwa, a także poszukujące śladów jego żywotności, ukrytych w niezwykle trwałych zwyczajach, powtarzanych przekonaniach, symbolicznych gestach, których prastarego pochodzenia jesteśmy często nieświadomi”. Zaproszeni przez Brzóstowicz-Klajn Autorzy i Autorki na konkretnych przykładach opisują, jak rozmaite możliwości tkwią w tekstach podejmujących taką właśnie problematykę. I tak Katarzyna Kaczor przywołuje legendę

o Bazyliuszku, a Adam Mazurkiewicz rekonstruuje sposoby istnienia słowiańskich wątków w *fantasy*, gatunku niezwykle od lat popularnym wśród uczennic i uczniów. Agnieszka Kocznur zwraca uwagę na cykl *Żniwiarz* Pauliny Hendel, natomiast Jacek Nowakowski dokonuje przeglądu wizerunków Słowian w wielu filmowych obrazach. „Teksty i konteksty” zamyka ciekawy artykuł Zuzanny Jujki podejmujący rzadko omawianą religijno-egzystencjalną problematykę prozy Wojciecha Kuczoka.

Wtóre ukierunkowanie prezentują materiały opublikowane w dziale „W stronę ucznia i studenta”. Inicjuje go szkic Katarzyny Kuczyńskiej-Koschany – współtwórczyni projektu realizowanego we współpracy z Otwartą Rzeczpospolitą. Składał się on z cyklu wykładów wygłaszanych raz w miesiącu *pro publico bono* przez wybitnych polskich literaturoznawców i wybitne literaturoznawczynie, wykładów dotyczących lektur czy to wykreślonych ze szkolnego kanonu, czy też istniejących w nim – jak pisała Kuczyńska-Koschany – „w stanie niedoczytania”. Dzięki uprzejmości Autorem i Autorów publikujemy odczyty przygotowane przez Annę Czabanowską-Wróbel o *Weselu* Stanisława Wyspiańskiego i Piotra Mitznera O „*Pannach z Wilka*”. Swój mówiony esej o twórczości Marcina Świetlickiego ofiarował też Czytelniczkom i Czytelnikom Paweł Próchniak, a Joanna Roszak opracowała zapis prelekcji dotyczącej *Zdążyć przed Panem Bogiem*. Uzupełniliśmy dział „W stronę ucznia i studenta” wnikliwym szkicem Agnieszki Kołodziejkiej o twórczości polskich więźniarek z łagrów i lagrów, studium pozwalającym dostrzec obszar nieczęsto podejmowany zarówno w szkole, jak i na uczelni.

Warto zauważyć, że filmowe nagrania pozostałych wykładów z cyklu *JAWNE KOMPLETY. Lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej* znaleźć można na stronie internetowej Otwartej Rzeczpospolitej. Wśród prelegentów i prelegentek są badacze i badaczki z wielu polskich uczelni, m.in. Tomasz Żukowski, który mówi O *Medalionach* Zofii Nałkowskiej, Tomasz Mika ze swadą opowiadający o *Bogurodzicy*, Ryszard Koziółek prezentujący Sienkiewiczowski *Potop*. Z kolei Jacek Leociak przedstawia rozważania nad opowiadaniem Irit Amiel *Pożegnanie mojej martwej klasy* z tomu *Osmaleni*, a Przemysław Czapliński z właściwym mu znanstwem zachęca do czytania *Jądra ciemności* Josepha Conrada. Można zatem i wysłuchać wykładów, i przeczytać niektóre z ich zapisów. Każdy wywód dotyczy innego tekstu, ale też każdy naznaczony jest osobowością mówiącego i konkretyzuje rozmaite dydaktyczne temperamenty.

Omawiając zawartość obecnego numeru „Polonistyki. Innowacji”, zwrócę jeszcze uwagę na dwa dopełniające go teksty. Recenzję Grażyny Tomaszewskiej przybliżającą monografię Ewy Głazewskiej i Małgorzaty Karwatowskiej *Maska w czasach zarazy. Covidowe wizerunki masek*

- *typologie i funkcje* oraz wyprowadzony ze szkolnej praktyki szkic Elżbiety Kotarby, dokumentujący uczniowskie wizualizacje opowiadań Brunona Schulza.

Zapraszam do lektury i namysłu, w jakim stopniu udało się Autorkom i Autorom numeru pobudzić naszą wspólną refleksję o stałym poszukiwaniu różnych dróg dydaktycznego poznawania kulturowej rzeczywistości.

Maria Kwiatkowska-Ratajczak

